

ŠIFRA UČENKE/UČENCA



Selekcijsko tekmovanje s področja zgodovine za učenke in učence 8. in 9. razreda osnovne šole

OD RAZPADA RIMSKEGA IMPERIJA DO NASTANKA KNEŽEVIN ALPSKIH SLOVANOV

DRŽAVNO TEKMOVANJE

9. 3. 2023

Naloga	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Možno št. točk	6	5	4	4	4	3	3	5	3	4	4	5
Doseženo št. točk												

Draga tekmovalka, dragi tekmovalec!

V pripravi na letošnje šolsko tekmovanje s področja zgodovine si poglobil/poglobila in razširil/razširila znanje o dogajanju na slovenskem ozemlju od razpada rimskega imperija do nastanka slovanskih kneževin.

Naloge v pisnem preizkusu znanja pozorno preberi, razmisli in jih reši.

Piši z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom. Če se zmotiš, odgovor prečrtaj in napiši na novo.

Pisni preizkus znanja obsega 12 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežeš, je 50.

Čas reševanja je 60 minut.

Želimo ti veliko uspeha.

Državna tekmovalna komisija

1. naloga (6 točk)

6	
---	--

Reši nalogo.

V 5. in 6. stoletju je bila za ozemlje današnje Slovenije značilna velika etnična pestrost.

a) Okrog leta 550 naj bi se na današnje slovensko ozemlje začeli priseljevati Slovani. Njihov prihod je potekal v dveh valovih. Navedi, iz katerih smeri sta prišla valova naselitve Slovanov. (2 točki)

PRVI VAL: _____

DRUGI VAL: _____

b) Kateri germanski ljudstvi sta živeli na območju današnje Slovenije pred prihodom Slovanov? (1 točka)

c) Poimenuj večinsko prebivalstvo na celotnem ozemlju današnje Slovenije ob prihodu Slovanov. (1 točka)

č) Na primeru Laškega in Rifnika pojasni dejstvo, da so novi priseljenci (Slovani) vsaj delno prevzemali tudi antično dediščino večinskega prebivalstva na tem ozemlju. (2 točki)

LAŠKO: _____

RIFNIK: _____

2. naloga (5 točk)

5	
---	--

Reši nalogo.

Po letu 568 in odhodu Langobardov iz Panonije v Italijo so njihov prostor zavzeli Avari in Slovani. Viri nakazujejo, da so bili Slovani Avarom podložni.

a) Zapiši dve dejstvi, ki nakazujeta, da so bili Slovani podložni Avarom. (2 točki)

1. _____

2. _____

b) Navedi in pojasni dva dogodka, ki sta v tretjem desetletju 7. stoletja pripeljala do velikih sprememb v odnosu med Slovani in Avari. (2 točki)

c) V tem času je nastala prva slovanska državna tvorba. Kako jo imenujemo?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom. (1 točka)

- A Karantanija.
- B Karniola.
- C Samova plemenska zveza.

3. naloga (4 točke)

4	
---	--

Preberi besedilo in reši nalogo.

Kot poroča besedilo, so okoli leta 740 Avari ponovno začeli ogrožati Karantance. Knez Borut se je na pomoč obrnil na sosednje Bavarce /.../. V zameno za pomoč se je moral Borut tesneje navezati na Bavarce in s svojimi četami sodelovati na njihovih vojaških pohodih. Po Borutovi smrti leta 749 so Karantanci za kneza najprej postavili njegovega sina Gorazda, ki mu je po treh letih sledil bratranec Hotimir.

(Vir: Mlinar, J. (2022). Od razpada rimskega imperija do nastanka kneževin Alpskih Slovanov. V: *Zgodovina v šoli*. Let. 30, št. 2, str. 9.)

a) Pojasni, na podlagi česa lahko trdimo, da je bila knežja oblast v Karantaniji dedna. (1 točka)

b) V besedilu podčrtaj navedbo, na kakšen način so se morali Karantanci oddolžiti Bavarcem za pomoč. (1 točka)

c) Kaj je še vključeval dogovor za »pomoč«, kar pa iz danega besedila ni razvidno? (1 točka)

č) Kako je to vplivalo na nadaljnji verski razvoj Karantanije? (1 točka)

4. naloga (4 točke)

4	
---	--

Reši nalogo.

Poseben sloj v Karantaciji so bili kosezi, katerih vloga se je skozi stoletja spreminjala.

a) Zakaj lahko na osnovi poimenovanja, kot je *Edlinger*, sklepamo, da gre za privilegirano družbeno skupino? (1 točka)

b) Navedi vloge, ki so ju skozi stoletja opravljali. (2 točki)

c) Zakaj lahko trdimo, da gre za družbeno skupino, ki je vseskozi izgubljala družbeni položaj? (1 točka)

5. naloga (4 točke)

4	
---	--

Reši nalogo.

V najdragocenejšem viru za zgodnesrednjeveško zgodovino vzhodnoalpskega prostora je predstavljeno delovanje salzburške škofije pri pokristjanjevanju Karantancev.

a) Poimenuj omenjeni zgodovinski vir. (1 točka)

b) Kje je dani vir shranjen?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom. (1 točka)

- A V Avstrijski narodni knjižnici na Dunaju.
- B V Bavarski državni knjižnici v Münchnu.
- C V Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani (NUK).

c) *Podčrtaj pravilno trditev. (1 točka)*

Dani zgodovinski vir je primarni.

Dani zgodovinski vir je sekundarni.

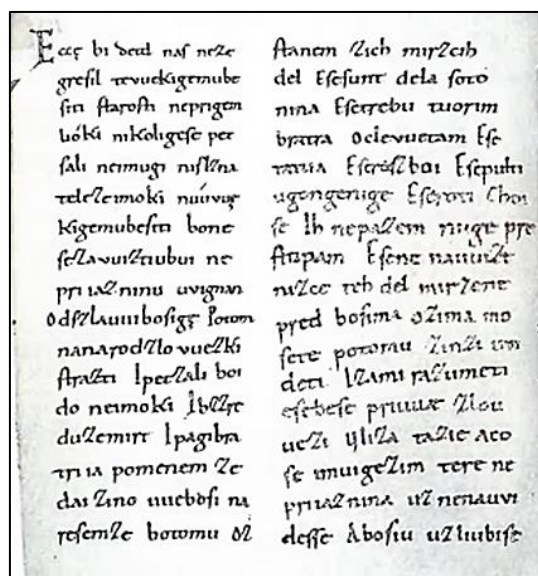
č) Utemelji svojo izbiro. (1 točka)

6. naloga (3 točke)

3	
---	--

Oglej si sliko in reši nalogo.

Okoli leta 1000 so nastali prvi zapisi v jeziku, ki ga lahko imamo za predhodnika današnjega slovenskega jezika.



(Vir: Mlinar, J. (2022). Od razpada rimskega imperija do nastanka kneževin Alpskih Slovanov. V: *Zgodovina v šoli*. Let. 30, št. 2, str. 10.)

a) Pod katerim imenom poznamo te zapise? (1 točka)

b) Za kakšen namen so uporabljali zgoraj omenjene zapise?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom. (1 točka)

- A Za potrebe tedanje davčne uprave.
- B Za opismenjevanje ljudi.
- C Za bogoslužne namene.

c) Kako imenujemo rokopisno knjigo, del katere so omenjeni zapisi? (1 točka)

7. naloga (3 točke)

3	
---	--

Oglej si sliko in reši nalogo.

Gosposvetsko polje je bilo del Karantanije.



(Vir: Mlinar, J. (2022). Od razpada rimskega imperija do nastanka kneževin Alpskih Slovanov. V: *Zgodovina v šoli*. Let. 30, št. 2, str. 10.)

a) Navedi in pojasni dve dejstvi, zakaj je bilo Gosposvetsko polje pomembno za Karantance. (2 točki)

b) Poimenuj stavbo na sliki, ki še danes stoji na Gosposvetskem polju. (1 točka)

8. naloga (5 točk)

5	
---	--

Oglej si sliko in reši nalogo.

Najpogostejše najdbe v ostankih najstarejših slovanskih naselbin v Prekmurju so odlomki lončenih posod in pekačev.



(Vir: Knific, T., Nabergoj, T. (2016). *Srednjeveške zgodbe s stičišča svetov*. Ljubljana: Narodni muzej Slovenije, str. 63.)

a) Poimenuj tip keramike prvih Slovanov s konca 6. stoletja v Prekmurju. (1 točka)

b) Z dvema navedbama razloži, zakaj je ohranjena zgodnjeslovanska keramika porozna. (2 točki)

c) S pomočjo slike utemelji, da sta dani rekonstruirani posodi primera zgodnjeslovanske lončenine. (1 točka)

č) Kako so Slovani izpopolnili izdelavo svojih loncev in pekačev v 8. in 9. stoletju (mlajša slovanska lončenina)?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom. (1 točka)

- A Izdelovali so jih s počasnim vretenom.
- B Izdelovali so jih prostoročno.
- C Izdelovali so jih s hitrim vretenom.

9. naloga (3 točke)

3	
---	--

Oglej si slike in reši nalogo.



(Vir: Knific, T., Nabergoj, T. (2016). *Srednjeveške zgodbe s stičišča svetov*. Ljubljana: Narodni muzej Slovenije, str. 76 in 77.)

a) Poimenuj pripomočke in dejavnost, s katero so domnevno povezani prikazani pripomočki na slikah. (1 točka)

b) V kakšnih tleh v Sloveniji in drugod po Evropi so našli prikazane pripomočke? (1 točka)

c) Kako imenujemo postopek, s katerim so arheologi prikazana pripomočka na desni sliki datirali v zgodnji srednji vek?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom. (1 točka)

- A Radiometrična raziskava.
- B Radiokarbonska analiza.
- C Radiocentrično opazovanje.

10. naloga (4 točke)

4	
---	--

Reši nalogo.

V zgodnjem srednjem veku so bila oblačila narejena iz različnih materialov.

a) Navedi dve rastlinski vlakni in dve živalski vlakni, ki so jih v zgodnjem srednjem veku uporabljali za tkanje. (2 točki)

Rastlinski vlakni: _____

Živalski vlakni: _____

b) Moški so meča tesno in na različne načine povezovali z enim ali dvema širokima trakovima. Napiši, kakšno vlogo so imeli trakovi, če so z njimi pritrdili še čevlje. (1 točka)

c) Poimenuj osnovni kos oblačila, ki ga opisuje spodnje besedilo. (1 točka)

»/.../ so nosili ogrnjene preko levega ramena ... Desna roka je bila tako prosta in pripravljena za rabo.«

(Vir: Kresnik, B. (2009). Noša starih Slovanov. V: *Zgodovina v šoli*. Let. 28, št. 1–2, str. 22.)

11. naloga (4 točke)

4	
---	--

Oglej si sliko in reši nalogo.

Znanje o zgodnjem srednjeveškem izdelovanju tkanin je omejeno, ker je ohranjenih zelo malo tkanih izdelkov in pripomočkov za izdelovanje tkanin.

a) Zakaj se je ohranilo tako malo slovanskih tkanin? (1 točka)

b) Eden od pripomočkov za tkanje so bile statve. Pojasni, zakaj niso bile v vsakem gospodinjstvu. (1 točka)

c) Izdelava tkanin je obsegala predvsem predenje in tkanje, za kar so skrbele ženske. A pri izdelavi tkanin so sodelovali tudi moški. Navedi dve moški opravili v procesu izdelave oblačil. (1 točka)



(Vir: Kresnik, B. (2009). Noša starih Slovanov. V: *Zgodovina v šoli*. Let. 28, št. 1–2, str. 20.)

č) Na zgornji sliki so pripomočki za predenje. Kako se imenuje podolgovat pripomoček, ki je na sredini slike?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom. (1 točka)

- A Vretence.
- B Predilna utež.
- C Ročno vreteno.
- Č Motovilo.

12. naloga (5 točk)

5	
---	--

Reši nalogo.

Zgodovinski razvoj v Vzhodnih Alpah v zgodnjem srednjem veku je bil zelo pester. Pri tem si se seznanil/seznanila tudi s številnimi osebnostmi.

Osebnost v levem stolpcu poveži z njeno zgodovinsko vlogo v desnem stolpcu tako, da na črto pred imenom osebnosti napišeš ustrezno številko.

_____ Pavel Diakon	1 Uporni slovanski knez, ki je v začetku 9. stoletja vodil upor proti Frankom.
_____ Modest	2 Karantanski knez, ki je nasilno pokristjanjeval svoje rojake.
_____ Ljudevit Posavski	3 Bolgarski poveljnik, ki se je po letu 626 zatekel k slovanskemu knezu Valuku.
_____ Valtunk	4 Langobardski pisec kronike.
_____ Tasilo III.	5 Frankovski kralj, ki mu ni uspelo premagati kralja Sama.
	6 Pokrajinski škof v Karantaniji.
	7 Bavarski vojvoda, ki je strl upor Karantancev proti pokristjanjevanju.